

Бюгюн – Кавказ урушда жоюлган адыгланы эсгериюню кюню

Газета издаётся на
балкарском языке
с 1924 года.
Интернет-версия:
gazeta.zamankbr.ru

ЗАМАН

Орта кюн,
хычауман ай
(май), 21,
2020 жыл
№ 58 (20791)

КЪАБАРТЫ-МАЛКАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЕНГЕШ

Медиклеге кёллендириу тэлеуле бериуде жиберилген жангылычла тюзетилгендиле

РФ-ни Президенти Владимир Путин геуорге кюн Правительствою Федерал оргнлары келечилери, субъектлени башчылары бла видеокенгеш бардырганды. Анга КЪМР-ни Башчысы Казбек Кокков да кытышанды.

Жыйылганда коронавирус жукугъан аругуа кыажа кезиуде кыралны инсанларында эмда бизнесге болушлукъ беруе не халда болганы сюзолгенди. Кыралны башчысы аругуанланы бакъган медиклеге себепликни жукурлары шарт тохташдырылмаганыларына, аны хатасындан а бир-бир регионлада тэлеуле этилмелени ачууланганды. Сёз сабийлери болган кююрге тэлеулене, ала келлеге магъналы болушлукъ болганыны юсюнден да барганды.

фельдшерлерге бла медсестралагъа – 50 минг, кыалганлагъа уа 25 минг сом берилге тийишли эди. Алай регионлада саулык сакълауда ишленгене бу ахчаны кермегенлерине тарыккъандыла.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

Аны бла бирге Президент Правительствою медиклеге ахча беруиуну нызамы шарт тохташдырылмаганы ючюн сёккенди. «Бегимде Президент тохташдырган кёллендириу тэлеулене коюшуну мадарлары бла амаллары алындан да ачыкъ, аныгъашынуулу, контроль чырмаусуз тамамларыча берилгенселе эдиле, баш врачлагъа, ала уа аныс да керек-кон да ишдедиле, губернаторлагъа соруп азыракъ болуш эдиле. Ол заманда уа документте тюзетиуле кийирлик тийюл эдиле. Шендию ол тюзетиулене игиди, алай жууаулылыкны башхалагъа салыргъа керкемейди», деп къошканды ол.

Халны ачыкълау
Кенгешде Федерал правительстволар регионаны власть оргнлары коронавирусдан кыйналганла болушкан медиклеге кёллендириу тэлеулене кылай берилгенерине экинч ас бурулганды. Эскизге салыкы, алагъа къошакъ ахча болуиуну юсюнден оюнуу Владимир Путин бийик марда этгенди. Бу жумушлагъа 10,2 миллиард сом берилгенди.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

Игиленириу

ЛЫЖАЧЫЛАГЪА ТАПЛЫКЪГЪА

Быйыл «Эльбрус» курортта лыжаларда учаргъа жаратуу жангы трасса ачыкълакъды, деп билдиргенди «Шимал Кавказын курортлары» компаниясы.

Жангы трасса 3846 метр бийикликде башланарыкъды, кеси да 1515 метрге созулукъду. Тийишли ишле жайда бардырылып тебирерикди. Ол тийерледе энтта да бир канат жол да кыралыкъды.

Бюгонюкде бу курортта лыжалар бла учаргъа жаратуу жолланы бителуу узунлугу онбеш километрге артыкъ болады. Хайырланарыкъда жети кюрюнюк устроителю барды. Беш жик мындан алгъа гондола канат жолну ючюнчю кесеге ишленгенди. Аны бла ол 3847 метрге жетип, саулай Европада эи бийикде орналган канат жолгъа саналады.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Эл мюлк

Къуралуулукъну эсеби

Андан 15,4 минги чёллеудю, деп билдиргенди КЪМР-ни Эл мюлк министрствосундан.

Картоф бла тахта кегетле быйыл 8,5 эм 15,5 мингишор гектарда битерикдиле. Ол да былтыргы керюмдюледен башха тийюлду. Мал ашха жаратуу битимле уа онбеш мингден ашыкъ гектары ичиси – кон да чырмаулык этмегенди. Энди уа аграрчыла сабанлагъа тийишли сича кыараргъа, битеу керек агротехника жумушланы да тынгылы тамалларгъа кореширге керекдиле.

Жаланда алай болушканды би тирлик жырларгъа, – деп белгилегенди республиканы эл мюлк министри Хасан Сижажев.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

Жолла

Суу саркъыган къуюла да жарашдырыллыкъдыла

Киров атлы орам Нальчикке эм узунладан бирине саналады. Бытыр кюзден бери анда тынгылы жангырыш ишле бардыла. Аны хайыры бла жол иги да эркин, тап болушкъды.

Ишле башланганды бери жер тобо бла барган эски коммуникацияны бла барганыны кел къылай барыны да алындырып бошаргандыла. Сёз ючюн, аланы бир-бирлери жарым ёмюр окыну хайырлануудында. Кырулушчула суу эмда канализацияны баргылдандан бешшер километр орнат-

Жолла

Суу саркъыган къуюла да жарашдырыллыкъдыла

Киров атлы орам Нальчикке эм узунладан бирине саналады. Бытыр кюзден бери анда тынгылы жангырыш ишле бардыла. Аны хайыры бла жол иги да эркин, тап болушкъды.

Ишле башланганды бери жер тобо бла барган эски коммуникацияны бла барганыны кел къылай барыны да алындырып бошаргандыла. Сёз ючюн, аланы бир-бирлери жарым ёмюр окыну хайырлануудында. Кырулушчула суу эмда канализацияны баргылдандан бешшер километр орнат-

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

«Битеу тэлеулене 15 майга дери этерге керекликли да айтылганды. Алай манга белгили болганыча, ыйыкны ахчында ахча медиклеге энтта жетмегенди. Алай ахыр 2-3 кюнде хал тюзелгенге ушайды», дегенди Владимир Путин.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Эсгертиу

Газетлеге бла журналлагъа жазылыу башланганды

Хурметли жамаат!
2020 жылыны экинчи жарымна жазылыу кампания башланганды.

«Сиз «ЗАМАН» газетге почтаны кыайсы бётомюнде да жазылыргъа оң табаркъсыз. Магаланай ишин болжалгъа салмагъыз!

Жазылыуу алты айгъа багъасы – 684 сом 48 капек.

Бизин индексияз - П8993

Дата

Адам ГУТОВ:

Биз байрамларыбызны бирге белгилерге, жетишимлерибизге кыуанырмыз, жарысуларыбызга бирча кыйгырырмыз жүйенерге борчлубуз

Кавказ урушда жоюлган адамганы эстеруино кюноне аталган жумуш-ла быйыл пандемия бла байламлы онлайн халда бардырылды. Ол санда Черкесилени халкыла аралы ассоциациясы кызауатны темасына аталган видеоконференция кыраиды, бу организаци-ны башчысы Хаути Сохроков бюгон «Черкес-FM» радиоканалда жерлеш-лерине айлануу этерикди, сау кюнню уа анда уруш-та кыралган жырла айтыл-ды.

Дагында бюгон кюн ортада Нальчикни солгу паркында «Древо жизни» эсертмеге гюлле салы-нырларгы белгиленди. Коронавирусу ауруу жай-ылганы бла байламлы тереши бушулуу жумуш-

ны доктору Адам Гутов бла ачык бардыртырды. Адам Мухамедович, Кавказ уруш деселе, эси-гизге бек алгы кышалы оюмла, сагышына келе-ди?

- Кыуанычра затла жок-дула, алай миллетим битеу сынаудан, кыйынлык-лардан, зорлукдан кыту-луп, бюгон да айныганы, алга барганы артыкда мағаналды. Тарых ал-лай сейир шиди. Дуния башын титиретип, кыор-кытуп турган цивилиза-цияла топ болуп кыалган кезиле бардыла. Алай аз санлы, гиче кавказ халкы-ла уа жашайдыла.

Бизни ата-бабаларыбыз батыр аскерликке эдиле деп ехтемирлерге эркин-биз, алай демилги кы-ралгыла кыажуу туургыра

этгенден а, биогеникоде аны тарыхын шоколада, вузлада кылай окуту-ргы керекди?

- Свэюз, ол кыанлы, койюз, аяусуз болган-ны айтыргы тийишиди. Кыабартылыла биллай айтуу барды, сёзле бла аны-талатмагынанга, жуму-руктары бла тойшоюрге тошиди.

Кертинс айтханда уа, Кавказны мамыр амал бла алыргы он болган-ды. Аны жанлы партияга Россия империяны бек иги атамалы киргендиле: Пушкин, Толстой, Пермонтов, Одоевский, Грибоев. Алай аны бла бирге уа уруш бла зорлауу проект да жарашдырылганды.

Жарысулга, экинчилери, бизге жануар кылык-лы кавказ халкыла угый, аланы жерлик керекдиде, дегенле хорлагандыла.

Уруш кавказылыны, адыг миллетни жок болуу чегине жетдиргенди. Тарыхны артка айланды-рырга онг жокбуу, алай мамыр проект хорласа, шендого бизни ата журту-буз ахырда башха болук эди, ол санда этноснаны кеплюктери бла да. Дагы-нда Россияде миллетле-ни арасында даулашпа, кытуу сала да азайыркы эдиле.

Емюр тенги барган кызауат халкыны культу-расына, фольклоруна, жашауна себеплик этмей кыоимганды...

- Аскерчилени койюз-люктери кеп санда жыр-ла койле, аны халарла айтуула туудурганды. Халкы аланы эинде туруп, радио, телевидение бол-маган кезиледе телодон тёлго койретип, бюгонге дери саклаганды.

Профессор Валерий Кажаров бла жангетли болсун, ауушханды, биз «Кавказ урушун кезиунде тууган адыг жырла» деген китاپны басмалагы-анбы. Анда топ болган, мурдорларына дери кой-дорюлген элени, кый-ынлык сынал жоюлган сабийлени, тиширууна, сакыйаланы исуеринде койлени окусанг, жюригип кыйналады.

Алай ма бу улуу китапта сиз орус халкыга, орус аскерине бир кыартыш да табаркы тойлоусуз. Аланы жазгана Аллах-дан патчахка, аны генерал-ларына, халкыны ичинде сакыйчылга ачууларын билдиргени ансы, орус халкыга кыажуу бир сёз тапкыйдыла. Ол э мил-лет быйыл аны заманда да адамлыктын тас этме-гине шагытлык этеди.

- Кавказ урушун юсюн-ден айтханда, бирле аны зорлаган кырал-га кыажууларын бил-диргени ансы. Сиз а «Емюрле Россия кыла» деген чакырыуга кылай кырайсыз?

- Философла айтхаллар-дыла, бир кезиле дуния башында биз китеу чекле кете-

рилип, кыралла болукк тойюлдоиле. Хау, ол заманда бу чакырык кели аллына унутулуп кыал-дыкты. Алай ол кезиле да Россияни халклары бир бирлерине сыртларын бурлук тойюлдоиле.

Ол жомаккы заман жетинчи уа Россия де-ларияны кыуундама кыалгыра борчлуды. Ансы миллет энчиликле-рибизни, культурабызны сакыйаллык тойюлбюз. Бизни асламыбыз сагыш, сөлөшгөн да орус тилде элбиз, культураны, окуу-стемону косеринде да аны юсю бла билебиз. Цивили-зацияны башха шартлары: кыраллык, билим берии, илму да аны мурдорунда кыралыдыла. Кесигиз да аныгысыз, бу байлам-лыларны чачуу кюсийи-ни жок этен бла тенгиди.

Кыралыбыз бизге, мусулманнагыла, динибизни тутаргыла, хаж кылыргы чырмау этмейди, төрелерибизни, адеттерибизни толтурууга чек салмай-ды, аны тилбизни сакый-ларгыла, культурабызны аныгырга мадарла бери-ди. Да сора биз аллай кыралдан албугартыргы нек керекибиз?

- Миллет тарыхын бил-гери борчлуду, ол келир заманда кыайтарымыз ючюн дейдиле. Алай халкыны жарысуу кер-кени эзде кылай тутар-гы керекди? Мен акыл этгенден, машиналаны төрелеринден байрак-ланы чыгарып, жоруу-лык сакыйлап, эчине эмишге унут айлануу - ол эзде тутуу тойюлду...

- Аны да хатасы бол-маз. Адамны көлөндери, сезимлерин көргюзтор-ге онгу болургы керек-ди. Аны ючюн байрамла, эстериуге жораланган кыралла, митингге да кыралырга тийишиде дейди. Эстериу жалаңда байраккы көтөрүп ай-ланууга бурлуп кысалма, ол заманда жарысууга керекди.

Кавказ халкыла емюрле-ни теринде кыралган, бюгон да сакылган төр-елери бла энчидиле. Алай аланы унутуп барабыз, көрөк болмаган сунуп, ёсөп көлгөн телькөн тюз койретмейбиз. Алай ол да миллетни тарыхын сакый-лауу бир амалды. Сёз ючюн, аялдуулары цивили-зациясына минг жылдан аслам болды. Алай ала

шендого заманны бла эрттеги төрөлени берге жорютюрге койренгенди.

Дагында Кавказ уруш бизни халкылагы келтир-ген кыйынлыкканы унут-тур ючюн Тюркде, Жуюук Востоку кыралларында жашаган бир журтул-ларыбыз бла байламлы проблеманы да кетериге керекди. Эртте-кеч болса да, ол кесин билдирликди.

Таулуаны Орта Азияга бла Кызаакстанга көчюргөндө, биринчи кезиледе алагы ийи кезде кыра-магандыла, хал ардан-арта торленгенди ансы. Бюгон да Кыргыстандан бла Кызаакстанда таулу юкюрге бардыла, Аллах сакыйласы ансы, бир тор-ло кызага болганлай, койюгюно жеригизни табыгыз деп, кыстап кыоргыра болуккыдула. Бизни бир журтулары-быз да аллай болумда 150 жылдан аслам заманны жашайдыла.

Мен жалаңда адыгыны юслеринден айтмайла. Сирияда, Тюркде, Морда-нияда дагыстанлы мил-летле, осетиниле, кыра-чайдыла, чеченлиле, таулула да бардыла. Бу кыралла болганма, аланы жашауларын та-ныйыла. Россияни инсан болургыла, Кызаакда жаш-аргы сойгелени аллай онгыра болургы керекди. Алагы кырал болушук тытирге, койле ишлерча жер бөлуюрге, иш бла жалчытырга онгла кыра-лырга тийишдиле.

Билемсиз, Тюркде жашаган черкеслини на-музу эсимден кетмейди. Ол: «О, Аллай, мен сенди жалаңда бир зат тилейме.

Кавказда мени тилимде сөлөшгөн адамла болган-ларын бир керчик окуна көргюз, андан сора уа жажамыны отуна кире-рге окуна хазырма», деп жазды. Сагыш бир эт, кылай теримпелде ала ата-бабаларыны журтла-рымыз.

Свэюз, битеу кавказ диаспора бер көчерик тойюлдо, алай тыз кы-раллы бир журтуларыбыз бла байламлы пробле-маны тамаларгыла, анга политика ону этрге тий-ишиди. Ол а кыралны ичинде, диаспоралар да идулашканы, кызагалары, бир бирге юстюрюно тохтарырга он берликди.

«Кавказ урушда жоюл-ган адыгыны эстеруино кюнню, таулу халкы зорлук-кыралган кюн, миллетле-рибизни башха даталары да бизни бир тарыхыбыз-ды. Аны ючюн а даулаш-палык, кыажуулыкгы жер болмазгы керекди. Биз байрамларыбызны бирге белгилерге, жетишим-лерибизге кыуанырмыз, жарысуларыбызга бирча уруш этрге юйренгери борчлубуз.

Ушаккы ТИКАЛАНы Фатима бардырганды.

ОЛИМПИАДА

Сайлаган ызларында – ахшы көрюмдюле

Сибирьдеги М.Ф. Решет-нев аты университетни онлайн-платформасында быйыл март-апрельде ёт-ген «Менеджментни ка-чествосу» Битеуроссей студент олимпиаданы эсе-плери белгиле болган-дыла. Кыабарты-Малкварды кырал университетини информатика, электро-ника эм робототехника институту студентлерины кыауум анда экинчи жер-ни алыгандыла.

Олимпиада жаш адамла кеси кесерини сынарча эмда студентле каче-ствога эс бургу жана да мағаналы борчланы тамамлауга кыошулурча кыралганды. Аны эки уруму озганды: те-стирование эм целевой кыаумлада проекти жа-рашдыруу. КыМКУ-ну студентлери вузу бетин чыгаргандыла, бийик билимлерин, сайлаган бөлуюмлеринде усталык хунерлерин көргюзтү.

Олимпиадада жаш адамла кеси кесерини сынарча эмда студентле каче-ствога эс бургу жана да мағаналы борчланы тамамлауга кыошулурча кыралганды. Аны эки уруму озганды: те-стирование эм целевой кыаумлада проекти жа-рашдыруу. КыМКУ-ну студентлери вузу бетин чыгаргандыла, бийик билимлерин, сайлаган бөлуюмлеринде усталык хунерлерин көргюзтү.

ПАО-ну бизнес-процессле-рини реинжиниринги» про-ектлери 16 балл алып, эри-шуюно экинчи урумунда юч алчыны араларында-ды. Алай бла университет-ни жашладан кыралган

командасы олимпиаданы эселерине көре 2-чи жер-ге чыкканды. Биттиляни Асиятны бла Алияланы Малденин кыа-уму «Нальчиксвейпром» ООО-ну контроль систе-масын бла качествога

управлениясын игиленди-рирча кыралган эсгерте-рирча» деген проекттерин көргюзтү, олимпиаданы экинчи урумунда 4-чо жер-ге тийишл болгандыла эмда кызыланы битеулюу

5-чи жерге чыгарганды. Студентлени алгышый-биз, мындан арысында да алга улуу жетишимле, аруу хорламла тежейбиз.

Бизни кюрр.

Черкесли атыла таулада. Суратны Вируц-Ковалевский Алфред ишленди. 1885 ж.

ланы кырамазга оноу чыгарылганды. Болсада газетибини бет-леринде Кавказ урушун тарыхын сагышырга тийишли көргөнбиз. Аны азбын бютюднда адыг халкыла сынагандыла. Тюрло-торло шартлагы керө, 18 ёмюрде аланы саны миллионга жете-ди, кызауат болшолган-дан сора 33 жылдан (1897 жылда) Россияни халкы-ны санын кыздырганда ачыкылган тарихлеге керө, ала 165 мин бол-гандыла. Миллетни асы-ны кызауатта кырал-ганды, кыалгында уа орус аскерден кычып, Осман Империяга көч-гендиле.

Ол кыанлы кызауат мил-летни культурасына, шен-дого жашаууна, келир тёлөпони койретуге кыла-лай себеплик этгенни юсюндөн КМР-ни Гуманитар тинтүүлерины инсти-тутуу кыабарты фольклор жаны бла бөлуюмно баш-чысы – филология илмула-

аланы кючлери жетерик тойюл эди. Ол кыарылу кыралыны бир бирле-рине эришкен, жерле ючюн даулашкан заман бол-ганды.

Кавказга кез кырат-ханла уа кеп эдиле, алай ала ачык жорөк бла угый, кызауат, ёлмю, уруш бла келгендиле. Ма аны ючюн бизинча гиче халкы-ла, жок болмай, бюгон да жашаганыларына, айныганларына Аллахка, кыздарга да шукур эт-рге керекдиде. Тарыхы-буздан дерсле алыргы тийишиди, алай адамла улуу көлөндюле: озган ишени унутуп, жалаңда бюгонно кюн бла жашай-дыла. Алай а жарамайды.

- Кавказ урушун тинтуу кеп чырмаудан ётгенди. Совет заманда аны юсюнде жук да айтыла, букудуруп тургандыла. Алай арт жылда уа анга асыры улуу магына бериле, ол миллетлени арасында даулашуу туудуруп башаганды. Сиз акыл

Дин

Эпидемиология болумну эсге алып

Бу кюнлөдө мүдүрт Хазратали Дасе-жени башчылыгында КМР-ни Мусульманларыны дин управленийсында жыйылы болганды, деп билдиргенди аны пресс-службасында. Анга республи-ка «Качествога управле-ниясы» жашагында кыралганды. Ол муфтиятка республикада коронавирусу жайылуна кыажуу мадар-лагы кыатышканы ючюн ырызлыгын билдиргенди эмда эпидемиология болуму юсюндөн айтханды.

Специалисти билдиргенине керө, ауруу-ну жайылуу бла байламлы болум кыйын-га алай анга бир берге ол чыкканды. Аны ючюн а тынчый кыалгыра алыкы эртерди. Жирослан Пагов хар мусулман-на да Ораза байрам сыйлы болганын белгилегенди, алай бюгонлөдө бирге жыйылырга, аны кенг белгилерге алыкы жарамайды. Аны себепли ол муслиманла-ны Ораза байрамны койретине белгилерге тийишиди. Хазратали Дасежов Пагова эмда ол таматалык этен Роспотреб-надзора коллективне эпидемиология болум

бла байламлы кыйын кезиледе халкыны саулуугун сакыйлауга бурлуган ишлери ючюн ырызлыгын айтханды.

Тюбешюдөн сора раис-иймамланы ке-нечи болганды. Анда Хазратали Дасежев республиканы междитлеринде гыйбат на-мыз, байрам жумушла бардырылмазга деген ону чыгарылынын билдиргенди. Ол а коронавирусу жайылууну жолун кесер мурад бла этиледи.

Иймамлага бу онууу жамауатка белги-ли этрге бюрурганды. Муфтий мусуль-манладан бу онуу амалсыздан чыгарыл-ганын аныкталарын, аланы бу кезиледе жууялы болурларын тилегенди.

- Адамла кеп болган жерлеге, бир бирге кыонакгы бармагыз, байрамны бирге белгилемиз деп тилеибиз. Сакы болуугуз, жуууларыгызыны, сойген адамларыгызыну ауруудан сакыйлауз. Ораза байрамны койретине бла бирге элдюргюз, деп жазылды ДУМ кызырла-ган айланууда.

ТОКЫЛАНЫ Фатима хазыраганды.

Жаңдауурлук

Абаданла бир зат бла да кыйналмазга

Кыйын жашуу болумга тошгон адам-лагы болушуккагы деп Чегем районда «Чегем» жаңдауурлук фонд кыралган-ды. Аны юсюндөн район администрация билдиреди. Ары ахча ётдюруге койле-ле реквизиитлени раюнуу инстаграммда аккаунтунда (@adm_chegemsky_raion) табарга болушкыдула.

Андан тышында да, «Биз биргебиз» де-

ген Битеуроссей акцияны чеклеринде жыл санлары 65-ден атлаган граждандыла болушуккы эту бардырылды. Алагда деп аш-азык хуржунга ююшенилде. Бюгонлөдө 97 чегемиле тийишли бо-лушуккы тапдырылганды. Ол жумушун волонтерла тамамладыла.

КЫСЫМЛАНЫ Аминат.

СЕБЕПЛИК

Гиче эмда орта бизнесге – субсидияла

Жаңгы коронавирусу жукуган ауруу жай-ылыгында, чеклеу болумдан зарун тош-гон гиче эм орта бизнесден налуу служба бу айны биринчисинден завленила алып тегерилгенди. Белдонуучу Кыабарты-Малкварда управленийсындан билдир-герине керө, алагы кырагандан сора озган ай ючюн 33,1 миллион сом тёлере ону этилгенди. Ол санда 6,6 миллион сом иелерине жеткенди, кыалгыны да жууук кезиледе жиберилдикди. Саулай айтханда уа, биз республикада быйыл халта теленери болушук субсидиялары битеулюу ёлмөчү 94 миллион болды.

Заявляныланы айны этта да барды. Апрель ючюн болушуккы излегенле аны биринчи июньга дери жазып бериге керекдиде. Май ючюн субсидия умут этгенле

уа – 1 июльга дери. Службада айтхалары-ны керө, быйыл болушуккагы тийишли организациаланы эмда онуи предприни-мательни экиден бир бу кюнлөге заявле-нияларны жарашдырып бергендиле. Аны уа www.104.ru сайтда «Энци кабинетте» кыоргыра неда жазып почта бла жибериге болушукту.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Таза жүрөккөн

Волонтерларны огурулу атламлары

Республиканы волон-терларыны штабы коро-навирус бла байламлы кыйын болумга тош-гон адамлагы болуш-лук этрге сойгелени – студентле-медиклени, усталаны, юристлени, журналистлени эм баш-халаны – бирге жыйган-ды. Ала #БизБиргебиз деген чакырыуу бла ре-гионуу кеп районларын-да ишлейдиле.

Кесерини саулукла-рына да кыоркуу бол-ганына кырамай волонтерла алты жозге жууук абаданган дар-манна бла азык хур-жунла келтиргендиле, 15 минден аслам инсансы аш бла жалчыхандыла, Улуу Ата журт урушуну Кыабарты-Малкварда жашаганы битеу ветеранларына продуктла сауугала бергендиле. «Оазис», «Горный» эм «Ласточкено гнездо» туюкнелде орнатыл-ганы «Огурулулуккы тележаларында» са-туу-алыу этюрге илгерге адамла кыоёган затла-дан 17 пенсиячыга, кеп сабийли эм аз кыопайлы юйюрге гелерге болушуккы этгендиле. Андан сора да, Нальчикде COVID-19 ауруу табыл-ганы адамланы бакы-

ган госпиталыга ла-зипентликке бла татып ашырыкыла талай керө тапдыргандыла.

БизБиргебиз2020.рф сайты «Саулук сакый-луу», «Абадан тёлө» эм «Коронавирусу» деген бөлуюмлеринде эсепге КМР-ден 250 доброво-лук тошгенилде. Алай

бла пандемияны кезиун-де кыйналгылагыла гуманитар болушуккы этгенден тышында улуу кёлө болмаган граж-данланы, коммерцияны болмаган организа-цияны кючлерины бирик-тирдиргени чыкканды.

КУЛЧАЛАНЫ Фатима.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Энчи проект хазырланганды

Коммерциялы болмаган организа-цияны предпринимательге кыралны жаньандан этилген болуш-луккы хайырлыгынын тинтирча эм эстертуиле жарашдырыча «Жаңгы проектлени бардырууда стратегиялы башламчылыкканы агентствосу» Россияни Жамауат палатасы себеплиги бла «Со-циальный сферада кыраллыккы болмаган бөлуюмно халы» деген энци проекти кыраганды.

НКО-ла бла социальный предприниматель тинтуулуге кыа-тыгыра аңкетаны толтурууга керекдиде. Ол «Smarteta» (<https://www.smarteta.ru/questions?interview=social>) платформада көргюзтөлдү. Аны дагында Telegram (баш сектор @mainsectorbot) чат-боту болуш-лукту бла жазарга болушкыду.

Жокчулау

Сабийлени кыуандыргандыла

Росгвардияны КъМР-де Управленисны ОМОН отрядны келечилери Прохладный-де школ-интернаты окуучуларына кыонактыга келгендиле. Аскерчиле алагы тешекле келтиргендиле, сабийлеге татлы саугаыналы да унутмагы-андыла.

Кызылн жашау болумга-а тошгон балачыктыга болушук этерге ар бирибиз да борчулбуз. Биз бу социал учрежденияга кеп жылланы ичинде келебиз. Сабийлени кереклерин жалчылтаны-быз бютюдн келендедирди.-дегенди ОМОН-ну отрядны таматасы полицияны полковни Руслан Шопаров.

Росгвардияны КъМР-де Управленисны пресс-службасы.

Акция

Халларын сурагандыла, финикле юлешгендиле

Жолда жоруюно кыоркыуусулугу жаны бла инспектора дин кылулукчула бла бирге водитель-халларын тинтедиле. Ала жолда немча сагыт барганларын, саулукларын, халлерин сурадыны эмда суу бла финикле юлешдиле. Бу акция төрөли болганын белгилерчады. Право нызамны саклачула динни келечилери бла бирге аны «Кавакс» федерал жолда бардыгандыла. Инспектора ораза туткан водительлени саулукларына сак болурга, халлери осалга айланган иш сезгенли тохтап солурга, жолга жаланд кыруу жыйгандан сора чыгарга чакыргандыла. Акцияга КъМР-ни муфтийини

орунбасары Алим Сижажев, КъМР-де МВД-ны жамауат советини башчысы Руслан Макушев, «Помоги ближнему» волонтер кыуауну келечилери кыатышхандыла. Водительлеге жолда жоруюно жорукларын сакларга кереклисини, ала адамланы жашауларын, саулукларында жазылганын, республиканы жолларында болумну юслеринде да айтхандыла. Жолда жоруюно кыатышхана уа былай акцияла артыкта магнаны болганын чертип, жорукланы сакларга сөз бергендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Адам эм закон

Бузыкчу материалла жок этигендиле

КъМР-ни прокуратурасы Роскомнадзорга РФ-ни Президентини эмда кырылны байрагыны даражасын тошгорен материаллы Интернетде басмадан кетериу жаны бла мадарла этилгерлерин изленгенди.

Сюдге келмей кыалганды

Быйыл 18 майда оператив-излеу ишни кезиуонде РФ-ни МВД-сыны «Прохладненский» муниципалитете аралы бөлөмюно уголовный розыскыны кылулукчулары федерал излеуде болган прохладненчын органдан кычып айланганды. Ол РФ-ни УК-сыны 158-чи статьясыны 2-чи кесегине кере амалык этгенине ишеклик барды (уручулук).

От жаны бла шартла РФ-ни баш прокуратурасына белгиле этигендиле. Надзор ведомство Саяз, информация технологи ала эм асманлы коммуникация жаны бла Федерал службага тийиши эсгертюлеу этгенди, алай бла кырылны башчысын эм символикасын аманганды материалла басмадан кетерилгенди.

Следствие тохтадырганыча, бытыр апрельде ол Прохладненде юйөден бирине кирип, 205 минг сом урлаганды. Полициячыла аманлыккыны тухтандыла, алай бытыр 11 сентябрде ол судно жылыууна келмей кыалганды. Аны бла байламлы ишеклини Прохладнаны район судю излеуде берген эди.

Наркотикни ауурлуугу килограммны жарымна жетгенди

Быйыл 14 майда Бахсанда наркополициячыла УФСБ-нын эмда аны буиркучула толтурган «Гром» отрядны кылулукчулары бла бирге 29-жыллык жаш адамны тухтандыла. Аны ошон тинтенде ичинде порошюу бла төрт чулгым табылганды, энтн 13 чулгым а жашны машинасында бусдурулуп эди.

Ахчаны кеси кереклерине кыратханды

Зольск району полициячылары банк картадан ачка урлаганын тухтандыла. Ол банктадан ахчаны алганын видеокамера жаздырганды.

От жаны бла шартла РФ-ни баш прокуратурасына белгиле этигендиле. Надзор ведомство Саяз, информация технологи ала эм асманлы коммуникация жаны бла Федерал службага тийиши эсгертюлеу этгенди, алай бла кырылны башчысын эм символикасын аманганды материалла басмадан кетерилгенди.

Быйыл 18 майда РФ-ни МВД-сыны Зольск районда бөлөмюне 39-жыллык тиширу тарыкханды. Ол айтханыча, аны банк картасындан ким эсе да 34,3 минг сомун алганын юсюндн билдирюу келгенди. Ол кезиде аны картасы урланганын аныгалганды.

Алай бла право нызамны саклачула 500 грамм героин сыйыргандыла, ол эки минг доза тэнгиди. Ууну багысы 2,5 миллион сомдан асланды. Жаш аконкогыга бузукчулукта этил кеп сана наркотиклени жазырганы, сатканы ючюн терленди (РФ-ни УК-сыны 30-чу статьясыны 3-чо кесеге, 228.1-чи статьясыны 4-чо кесегини «г» пункту).

Оператив-излеу жумушла бардырып, полициячыла бир коюндо ичинде бу амалыккыны этгенине ишеклини ачыкылагандыла. Банкматада жыжылган видеода тиширу биргесине ишлеген 22-жыллык каменомосткичи кышны тангыанды. Карта эмда ахчаны бир кесеге артка кыайтарылгандыла. Бу амалыккы бла байламлы РФ-ни УК-

Тинтиле

Чекленюу кюнледе адамла не бла жубанагыла эмда кыаллай мурагала этмедиле?

Юйлеринде олтурган эки айны ичинде Интернетде адамланы сейирлерин не зат кызгалганын «Индекс» тинтенди. Специалитле кеслерини созуолерин, тематикага келер бир немча бөлөмте юлөшчөдиле. Хар бирине да изленгерлерине кере 1 нодо 100 балл берилгенди.

аланы ариуулуклары бла өхтементлерине да сойгөнгөдиле. «Камера» эм «онлайн» белгилени кытарында Сочи, Санкт-Петербург, Москваны зоопаркы, Уфа, Геленджик, Нью-Йорк, Адлер, Липецк эм Севастополь жазыула да болгандыла. Карантиндегилени бир кыауну юйлерини, фатарларыны ремонтна да эс бургандыла. Телпиданы, гитче куняны, балкону, ваннаны, таукчу орунну, арбазны, гитче отуону, гаражыны эм дач уначакыны тапландыргыга кыаллай онгла болганына эс бурганла да бардыла.

Бек кеп соруу чекленюу кезиуу кыачан бошалгыны юсюндөндн. Адамланы көбөсю парикмахерскийге, кийим саткан токенлеге, дачаларга не замандан барырга жарырганы, тыш кыараллада солурга кыачандан эркинтле берилгенине кыаргандыла. Автосервиске не замандан ишлеп башларгыны эм машинаны кыска болжаны ичинде арендага не чакыда алып башларга боллукду дегенча соруула да болгандыла.

«Кыаллай бла юйренирге боллукду» деген соруну кыатында: сызгырырга, жоюрге, төспөрге, машинаны жорюторго, ахчаны аялуу жорярга, ингилиз тиле окурга, пианинода солурга, тигере деп да жазылгандыла. Росойиле дагында волонтер, депутат миллион, жаер, сайта администратор, модер, донор кыаллай болурга кереклисин да изленгенди.

Эркинлик берилгенди сора, излемеге кере, росейилени бирлери АБШ-га бла Канадага көчөрге сюедиле. Дагында Германияга, Украинага, Белоруссияга, Финляндияга, Австралияга, Испанияга эм Норвегияга кетерикчи дегенча да бардыла. Москвага, Краснодарга, Казаньга, Тульск областыга, Дондагы Ростовка кыаллай барырга боллукду деген соруула да тобуленди.

«Кыаллай бла юйренирге боллукду» деген соруну кыатында: сызгырырга, жоюрге, төспөрге, машинаны жорюторго, ахчаны аялуу жорярга, ингилиз тиле окурга, пианинода солурга, тигере деп да жазылгандыла. Росойиле дагында волонтер, депутат миллион, жаер, сайта администратор, модер, донор кыаллай болурга кереклисин да изленгенди.

Бир бир жерлештерибиз, юйлеринден чыкмай, башха шахарларга бла кыараларга монитордан кыарат,

Саклык

Комиссариатлада – санитар тазалау

Жаз башы аскер чакыруу кампанияны алпында РФ-ни МЧС-ини КъМР-де Баш управлениснын специалиттери COVID-19 аурууну жайылтуу тыр ючюн республикалы комиссариатны дезинфекциясын өтдөргөндиле.

От тошюу-кытаруу бөлөмюно энци службасыны специалиттери 800 квадрат метрде мекяны топуурни санитар тазалауу бардыргандыла. Бөлөмюно таматасы Артур Согов айтханыча кере, ала республиканы тиерсиндеги аскер комиссариатлада да быллай жумушун толтуркучула. Битеу бу мадарла коронавирс жуккыган ауруу жайылмас ючюн тындырылдыла. КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

КЪАРАУ

Жуунурга суйгенлени кыоркыуусулуклары жалчыгылынырча

РФ-ни МЧС-ини КъМР-де Баш управлениснын адамланы суулада кыоркыуусулукларын жалчытуу жаны бла специалиттерини халкы солучу кепленни тинтендиле. Надзор ишлени өтдөрүноно кы салтыуу муниципал органла кыоркыуусулук-

ну жалчытуу жаны бла жорукчыланы кыал толтурганларын ачыкылау эди.

Управленинны пресс-секретары Кантемир Беров билдиргенге кере, алыкча суудада жуунуу кезиуу кыачан ачылыгыны юсюндн айтхандыла.

Быйыл январьда Нальчикке эр киши өлтөрүлгөни бла байламлы терслеу материалла ачылыгандыла. Бу амалыккыны газ бла жалчытуу компанияны слесары этгенине ишеклик барды. Ол ички борчун тийишичи толтурмай, билмей адамны өлтөрүню ючюн ачылган уголовный ишни тинтип бошогандыла.

Тинтуу ишле Курорт келде да бардыргандыла. Аны кезиуонде кытаруучулары кеслерини хазырлыклары, кыайкылары, желетлери эм дагында башха кереклери не халда болганын ачыкыланганды. Андан сора да, адамла шагърейленрича тийишичи информация тагылырга керек стөндөлеге да энци эс бөлөнгөндн.

Надзор тинтиле бардырган бөлөмюно таматасы Амирби Бяхов чертенгенге кере, быллай кыарула арендаторланы ишлеринде кемчиликлени ачыкылайдыла. Ол а адамланы келдеде солуган кезиуеринде жалгарына кыоркыуу болмазына себепликчи.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Билдирюу

Кадет школга жашланы сайлау

КъМР-ини Жаркылардыруу, илму эм жаш төлөно ишлери жаны бла министерствосу 2-чи номерли кадет школа-интернаты 6-чы эм 10-чу класскагы жашланы 2020-2021 окуу жылыга планга кере алып бошоганын билдиреди. Апысы саулуклары ири болурга керекди, эмдос сора до, психолог кыоргога, орус тилде, математикадан, физкультурадан тестированыны өтөргө тийишидиле.

Рейд

От бла ойнамагыз!

Жаз башында табигыйтатда от тошюуно кыоркыуу өседн. Аспаманда хата адамдан чыкканды. Кыргыак кырдыкы кыла бла кетериу орунуна кепле анга ол салып кыюндыла. Ол а, көнг жайылып, табигыйтат заран тошоорди. Аны бла байламлы РФ-ни МЧС-ини КъМР-де Баш управлениснын кылулукчулары Нальчик шахарны тиерсинде халны «Фантом-4» учуучу аппараты хайырлангы тинтендиле.

Следствие тохтадырганыча, бытыр апрельде ол Прохладненде юйөден бирине кирип, 205 минг сом урлаганды. Полициячыла аманлыккыны тухтандыла, алай бытыр 11 сентябрде ол судно жылыууна келмей кыалганды. Аны бла байламлы ишеклини Прохладнаны район судю излеуде берген эди.

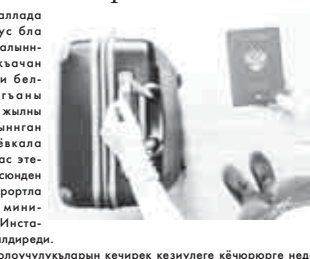
Биз бу инспектора рейд бардыргандыла. Ала адамла бла тобушип, кыргыак чапы-

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Эсгертиу

Июньга солугу путёвкала кечирек заманнга кечорюледиле

Тыш кыаралда болуудыу коронавирс бла байламлы салынган чекле кыачан кетерилгени белгисиз болганы ючюн 2020 жылы июнуна алынган турист путёвкала кочлерти эс этедиле. Аны юсюндн регионун Курорт эм туризм министрствосу Истаграммда билдиреди.

Адамла жолуучулукларын кечирек кезиуеге кечорюрге неодо турла ючюн берген ахчаларно башха айлага путёвкала алууга жоряга эркиндиле. Ала ахчалары кесек-кесек кечорюлююдо деп жарсымагга боллукчула, негек дегенде бусогамда болууладо чөртөр рейсе жокчула, алыга кыорчолч этилмедиле.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛЪКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЪВСТВОСУ

Publication information including contact details for the editor, printer, and distribution points. Includes phone numbers, addresses, and subscription rates.